

کیفیت زندگی شهری در ایران (۱۳۸۵-۱۳۶۵)

اسماعیل علی اکبری*، مهدی امینی**

طرح مساله: رشد شهر و شهرنشینی بارزترین ویژگی تحولات اجتماعی - اقتصادی در دوره اخیر است. شهرنشینی در این دوره با چنان سرعتی افزایش یافته که بسیاری از فرصت‌ها را برای ارتقا کیفیت زندگی به شدت محدود کرده است. لذا همزمان با شهری شدن جامعه ایران، تحلیل پیامدهای آن، از جمله ارزیابی کیفیت زندگی شهری، یکی از مهم‌ترین ضرورت‌های مطالعات شهری کشور است. در این مقاله تغییرات کیفیت زندگی شهری طی دوره ۱۳۶۵ تا ۱۳۸۵ ارزیابی می‌شود.

روش: تغییرات کیفیت زندگی شهری طی دو دهه ۱۳۶۵ تا ۱۳۸۵ بر مبنای شاخص‌های عینی، نخست در قالب روندها توصیف و تبیین و سپس در مقایسه با تحولات شهرنشینی تحلیل شده است. برای این منظور تغییرات سهم و سرانه یا ضریب برخورداری جامعه شهری از شاخص‌های شش‌گانه مسکن، بهداشت، آموزش، ارتباطات، انرژی و گردشگری ارزیابی شده است. اطلاعات پایه‌ای عموماً با روش کتابخانه‌ای از منابع آماری تهیه شده و در مواردی نیز با مراجعه حضوری به سازمان‌های ذی‌ربط تکمیل شده است.

یافته‌ها: ضریب برخورداری جامعه شهری در بسیاری از شاخص‌های مسکن، آموزش، گردشگری و برخی شاخص‌های بهداشت و سلامت طی دهه ۱۳۶۵ تا ۱۳۸۵ کاهش یافته است. شاخص‌های بهداشت و سلامت (به استثنای سرانه تخت‌های بیمارستانی) در مجموع ثابت باقی مانده ولی سرانه برخورداری شاخص‌های ارتباطات و انرژی افزایش یافته است.

* دکتر برنامه‌ریزی شهری، عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور <aliakbari@pnu.ac.ir>

** کارشناس ارشد مدیریت شهری